

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ghid privind art. 3 din Protocolul nr. 4
la Convenția europeană
a drepturilor omului

Interzicerea expulzării propriilor
cetățeni

Actualizat la 30 aprilie 2022

Întocmit de Grefă. Nu obligă Curtea.

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă integral sau parțial acest ghid, în format tipărit sau electronic (web), să contacteze publishing@echr.coe.int pentru a se informa cu privire la procedura de autorizare.

Pentru informații privind traducerea în curs de realizare ale ghidurilor de jurisprudență, vă rugăm consultați documentul [Traduceri în curs](#).

Textul original al acestui ghid este redactat în limba engleză. Este actualizat periodic, data cea mai recentă fiind 30 aprilie 2022. Poate suferi modificări de formă.

Ghidurile de jurisprudență pot fi descărcate de la adresa www.echr.coe.int (Jurisprudență – Analiză jurisprudențială – Ghiduri de jurisprudență). Pentru informații actualizate despre publicații, vă rugăm să accesați contul de Twitter al Curții: https://twitter.com/CEDO_CEDH.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2022

Cuprins

Cuprins	3
În atenția cititorilor.....	4
I. Introducere	5
II. Domeniul de aplicare personal: definiția expresiei „proprii cetățeni”	6
A. Trimiterea la legislația națională	6
B. Refuzarea sau retragerea cetățeniei și legătura cu art. 8.....	6
III. Aspecte specifice ale aplicării teritoriale	7
A. Teritoriile de peste mări	7
B. Entitatea teritorială nerecunoscută de comunitatea internațională.....	7
IV. Noțiunea de expulzare și domeniul de aplicare al protecției	7
V. Dreptul de a intra în propria țară	9
A. Limitele protecției.....	9
B. Neemiterea documentelor de călătorie	9
C. Cauze privind membrii caselor regale.....	9
Lista cauzelor citate	11

În atenția cititorilor

Prezentul ghid face parte din seria Ghiduri privind jurisprudența, publicată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea”, „Curtea Europeană” sau „Curtea de la Strasbourg”), cu scopul de a informa practicienii din domeniul dreptului cu privire la hotărârile și deciziile fundamentale pronunțate de aceasta. Acest ghid analizează și rezumă jurisprudența referitoare la art. 3 din Protocolul nr. 4 la Convenția europeană a drepturilor omului (denumită în continuare „Convenția” sau „Convenția europeană”) până la 15 ianuarie 2021. Cititorii vor găsi aici principiile-cheie dezvoltate în acest domeniu și precedentele relevante.

Jurisprudența citată a fost selectată dintre hotărârile și deciziile de referință, importante și/sau recente.*

Hotărârile și deciziile Curții nu numai că soluționează cauzele cu care a fost sesizată, ci servesc, de asemenea, în sens mai larg, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției; astfel, acestea contribuie la respectarea de către state a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [*Irlanda împotriva Regatului Unit*, 18 ianuarie 1978, pct. 154, seria A nr. 25, și, mai recent, *Jeronovičs împotriva Letoniei* (MC), nr. 44898/10, pct. 109, 5 iulie 2016].

Sistemul instituit de Convenție are ca finalitate să soluționeze, în interesul general, probleme care țin de ordinea publică, ridicând astfel standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența din acest domeniu la întreaga comunitate a statelor care sunt părți la Convenție [*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), 30078/06, pct. 89, CEDO 2012]. Astfel, Curtea a subliniat rolul Convenției ca „instrument constituțional al ordinii publice europene” în domeniul drepturilor omului [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), nr. 45036/98, pct. 156, CEDO 2005-VI și mai recent, *N.D. și N.T. împotriva Spaniei* (MC), nr. 8675/15 și 8697/15, pct. 110, 13 februarie 2020].

Prezentul ghid include referiri la cuvintele-cheie din fiecare articol citat din Convenție sau din protocoalele sale adiționale. Problemele juridice abordate în fiecare cauză sunt sintetizate într-o *Listă de cuvinte-cheie*, alese dintr-un tezaur cuprinzând termeni extrași (în cea mai mare parte) direct din textul Convenției și din protocoalele sale.

Baza de date HUDOC a jurisprudenței Curții permite căutarea după cuvinte-cheie. Căutarea după aceste cuvinte-cheie vă permite să găsiți un grup de documente cu un conținut juridic similar (motivarea și concluziile Curții din fiecare cauză sunt rezumate prin cuvinte-cheie). Cuvintele-cheie pentru fiecare cauză sunt disponibile în Fișa detaliată a cauzelor, în baza de date HUDOC. Pentru mai multe informații privind baza de date HUDOC și cuvintele-cheie, consultați *Manualul de utilizare a HUDOC*.

---

* Jurisprudența citată poate fi într-una din cele două limbi oficiale sau în ambele (engleză sau franceză) ale Curții și ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului. Dacă nu se specifică altfel după denumirea cauzei, referința citată este cea a unei hotărâri pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că citatul este dintr-o decizie a Curții, iar „(MC)” arată că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră. Hotărârile Camerei care nu sunt definitive la data publicării prezentei actualizări sunt marcate cu un asterisc (*).

I. Introducere

1. Art. 3 din Protocolul nr. 4 garantează două drepturi distincte: dreptul de a nu fi expulzat de pe - și dreptul de a intra pe - teritoriul statului al cărui cetățean este.
2. Protocolul nr. 4 distinge între expulzarea propriilor cetățeni, care este reglementată de art. 3, și expulzarea străinilor (inclusiv a apatrizilor), chestiune reglementată de art. 4.
3. Expulzarea colectivă a propriilor cetățeni este interzisă în același mod ca expulzarea colectivă de străini menționată la art. 4 din Protocolul nr. 4 ([Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4](#), pct. 20; [Ghid de jurisprudență privind art. 4 din Protocolul nr. 4](#)).
4. Adoptarea art. 4 și a primului paragraf de la art. 3 nu poate fi interpretată ca justificând în vreun fel măsurile de expulzare colectivă care au putut fi luate în trecut [[Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4](#), pct. 33; [Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei](#) (MC), 2012 pct. 174].
5. Expulzarea propriilor cetățeni, indiferent dacă este vorba de persoane sau de grupuri, este adesea inspirată de motive politice ([Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4](#), pct. 21).
6. Art. 3 din Protocolul nr. 4 doar interzice statului contractant să expulzeze, sau să refuze intrarea, propriilor cetățeni ([Maikoe și Baboelal împotriva Țărilor de Jos](#), decizia Comisiei, 1994; [Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4](#), pct. 29).
7. Prin urmare, art. 3 din Protocolul nr. 4 poate fi invocat doar în legătură cu statul al cărui cetățean este victima oricărei pretense încălcări a acestei prevederi [[M. și S. împotriva Italiei și a Regatului Unit](#) (dec.), 2012, pct. 73; [Gulijev împotriva Lituaniei](#), 2008, pct. 51; [Roldan Texeira și alții împotriva Italiei](#) (dec.), 2000; [X. împotriva Suediei](#), decizia Comisiei, 1969].
8. Garanțiile oferite de această dispoziție sunt asigurate doar cetățenilor statului care a ratificat Protocolul nr. 4. Patru state nu au ratificat Protocolul nr. 4: Grecia, Elveția, Turcia și Regatul Unit.
9. Expulzarea de pe – sau imposibilitatea de a intra pe - teritoriul statului a unui cetățean propriu poate, în anumite circumstanțe, da naștere unei probleme în temeiul altor dispoziții ale Convenției sau ale protocoalelor la aceasta. De exemplu, s-a constatat că legislația care impune restricții cu privire la admiterea în Regatul Unit a cetățenilor Regatului Unit și ai Commonwealth cu reședința în Africa de Est, care discrimina persoanele de origine asiatică pe motive de rasă și culoare, constituie tratament degradant în sensul art. 3 din Convenție ([East African Asians împotriva Regatului Unit](#), decizia Comisiei, 1973; a se vedea, de asemenea, [Ghid de jurisprudență privind art. 8](#)).
10. Până în prezent, Curtea nu a constatat încălcarea art. 3 din Protocolul nr. 4 la Convenție.

Art. 3 din Protocolul nr. 4 la Convenție

1. Nimeni nu poate fi expulzat, printr-o măsură individuală sau colectivă, de pe teritoriul statului al cărui cetățean este.
2. Nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este.

Cuvinte-cheie HUDOC

Interzicerea expulzării propriului cetățean
Interzicerea expulzării colective a propriilor cetățeni
A intra în propria țară

II. Domeniul de aplicare personal: definiția expresiei „propriii cetățeni”

11. Art. 3 din Protocolul nr. 4 se referă doar la persoanele fizice care sunt resortisanți ai unui stat care a ratificat Protocolul nr. 4, sau care pot cel puțin pretinde că sunt, în conformitate cu argumente plauzibile [*Asociația „Regele Mihai” împotriva României* (dec.), 1995].

A. Trimiterea la legislația națională

12. În sensul art. 3 din Protocolul nr. 4, „naționalitatea” reclamantului trebuie determinată, în principiu, prin trimiterea la legislația națională [*Slivenko și alții împotriva Letoniei* (dec.) (MC), 2002, pct. 77; *Nagula împotriva Estoniei* (dec.), 2005; *Fedorova și alții împotriva Letoniei* (dec.), 2003; *Shchukin și alții împotriva Ciprului*, 2010, pct. 144].

13. Circumstanțele personale, precum nașterea pe teritoriul statului pârât, reședința prelungită sau existența unor legături strânse de familie, nu sunt relevante pentru scopul stabilirii cetățeniei reclamantului, inclusiv în contextul dizolvării/sucesiunii statelor [*Gribenko împotriva Letoniei* (dec.), 2003; *Nagula împotriva Estoniei* (dec.), 2005; *Shchukin și alții împotriva Ciprului*, 2010, § 145].

14. Reclamantului îi revine sarcina să probeze că este, sau că poate pretinde fără îndoială că este, resortisant al statului pârât în sensul dreptului intern al respectivului stat [*Fedorova și alții împotriva Letoniei* (dec.), 2003; *Nagula împotriva Estoniei* (dec.), 2005], inclusiv prin epuizarea căilor de atac interne relevante (L. *împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1984).

15. În contextul dreptului de a intra pe teritoriul unui stat, art. 3 § 2 din Protocolul nr. 4 nu scutește persoanele care intenționează să intre de obligația de a dovedi că au cetățenia statului vizat, dacă este necesar (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 26).

16. Atunci când procedurile interne în vederea recunoașterii cetățeniei unui stat anume sau a obținerii acesteia prin naturalizare sunt pendinte, acest fapt nu este suficient pentru a declanșa aplicarea garanțiilor prevăzute la art. 3 din Protocolul nr. 4 (L. *împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1984; S. *împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1986).

B. Refuzarea sau retragerea cetățeniei și legătura cu art. 8

17. Refuzarea cetățeniei doar în scopul expulzării reclamantului poate ridica o problemă în temeiul art. 3 din Protocolul nr. 4. Existența unei legături de cauzalitate între cele două decizii poate genera prezumția că prin refuzarea cetățeniei s-a urmărit doar ca expulzarea să fie posibilă. În asemenea situație, organele Convenției au examinat dacă prezumția respectivă era coroborată cu circumstanțele specifice (*X împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1969).

18. În mod similar, în unele cauze retragerea cetățeniei urmată de expulzare ar putea ridica potențiale probleme în temeiul art. 3 din Protocolul nr. 4 [*Naumov împotriva Albaniei* (dec.), 2005], în special în cazul în care o astfel de decizie este luată în scopul expulzării reclamantului (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 23).

19. Curtea a examinat, de asemenea, probleme legate de refuzarea sau retragerea cetățeniei în temeiul art. 8 din Convenție [*Ghid de jurisprudență privind art. 8*; *Ghid privind imigrația*; *Karashev împotriva Finlandei* (dec.), 1999; *Slivenko și alții împotriva Letoniei* (dec.) (MC) 2002; *Genovese împotriva Maltei*, 2011, pct. 30; *Ramadan împotriva Maltei*, 2016, pct. 85-89; în contextul activităților legate de terorism, a se vedea *K2 împotriva Regatului Unit* (dec.), 2017, pct. 49-50 și *Ghoumid și alții împotriva Franței*, 2020, pct. 43-44; a se vedea *Ghid privind terorismul*].

20. Chestiunea dacă reclamantul are sau nu un drept întemeiat de a dobândi cetățenia unui stat trebuie soluționată, în principiu, prin raportare la dreptul intern al acestui stat [*Fedorova și alții*

împotriva Letoniei (dec.), 2003]. În mod similar, chestiunea dacă unei persoane i s-a refuzat în mod arbitrar cetățenia unui stat astfel încât să se poată ridica o problemă în raport cu Convenția se soluționează prin raportare la condițiile din legislația națională [*Fehér și Dolník împotriva Slovaciei* (dec.), 2013].

III. Aspecte specifice ale aplicării teritoriale

A. Teritoriile de peste mări

21. În aplicarea art. 3 din Protocolul nr. 4, trebuie să se țină seama de art. 5 din acest protocol.

22. Art. 5 § 1 permite statului să indice măsura în care Protocolul nr. 4 se aplică „unor teritorii pentru ale căror relații internaționale acesta este responsabil”¹.

23. Art. 5 § 4 prevede următoarele:

„Teritoriul oricărui stat la care se aplică prezentul Protocol, în virtutea ratificării sau acceptării sale de către respectivul stat, și fiecare dintre teritoriile la care se aplică Protocolul în virtutea unei declarații subscrise de respectivul stat conform prezentului articol, vor fi considerate ca teritorii distincte în sensul referirilor la teritoriul unui stat făcute la articolele 2 și 3.”

24. În *Piermont împotriva Franței*, 1995, în temeiul art. 5 § 4, Polinezia Franceză a fost considerată un teritoriu separat, distinct de Franța metropolitană, în sensul referirilor la teritoriul unui stat făcute la art. 2 din Protocolul nr. 4 (*Piermont împotriva Franței*, 1995, pct. 43-44).

B. Entitatea teritorială nerecunoscută de comunitatea internațională

25. În *Denizci și alții împotriva Ciprului*, 2001, reclamantii, resortisanți ciprioți de origine turcă, erau expulzați de către poliția cipriotă în partea de nord a Ciprului, „Republica Turcă a Ciprului de Nord” sub controlul efectiv al Turciei. Aceștia s-au plâns că prin expulzare se încălca art. 3 din Protocolul nr. 4, deoarece Republica Cipru își putea exercita autoritatea și controlul numai în partea sudică. Curtea a observat că reclamantii nu pretinseseră că au fost expulzați pe teritoriul altui stat. Curtea a mai observat că Guvernul Republicii Cipru era unicul guvernul legitim al Ciprului – în sine, obligat să respecte standardele internaționale din domeniul protejării drepturilor omului și ale minorităților. Cu toate acestea, Curtea a considerat că nu este necesar să se stabilească dacă se aplica art. 3 și, în caz afirmativ, dacă era respectat, având în vedere constatarea încălcării art. 2 din Protocolul nr. 4 cu privire la monitorizarea și la restricțiile asupra circulației reclamanților între partea de nord și cea de sud a insulei, și în cadrul părții de sud (pct. 323, 410-411).

IV. Noțiunea de expulzare și domeniul de aplicare al protecției

26. Art. 3 din Protocolul nr. 4 asigură libertatea absolută și necondiționată a unui cetățean față de expulzare [*Slivenko și alții împotriva Letoniei* (dec.) (MC), 2002, pct. 77; *Shchukin și alții împotriva*

---

¹ *Lista completă a rezervelor și a declarațiilor prezentate Secretarului General al Consiliului Europei în privința Protocolului nr. 4*

Ciprului, 2010, pct. 144]. Redactarea acestei dispoziții nu prevede excepții sau posibilitatea de a impune restricții acestui drept.

27. Conform autorilor Protocolului nr. 4, o persoană nu poate invoca primul paragraf din art. 3 pentru a evita anumite obligații care nu sunt contrare Convenției, de exemplu, obligațiile referitoare la serviciul militar (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 21).

28. Art. 3 din Protocolul nr. 4 nu impune ca procedurile în vederea obținerii sau a recunoașterii cetățeniei unui stat anume să aibă un efect suspensiv asupra executării efective a ordinelor de expulzare, întrucât, spre deosebire de plângerile în temeiul art. 2 și art. 3 din Convenție, nu există pericolul unui prejudiciu ireparabil. În cazul în care aceste proceduri duc la constatarea că, de fapt, reclamantul/reclamanta are cetățenia statului pârât, acesta/aceasta va avea dreptul de a intra pe teritoriul statului respectiv și astfel va putea contesta consecințele expulzării (*L. împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1984).

29. Cuvântul „expulzare” trebuie interpretat „cu sensul generic din uzul actual (a îndepărta dintr-un loc)” [*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 21; *Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei* (MC), 2012, pct. 174].

30. Termenul „expulzare” înseamnă că o persoană este obligată să părăsească definitiv teritoriul statului al cărui cetățean este fără a i se lăsa posibilitatea unei ulterioare întoarceri [*A. B. împotriva Poloniei* (dec.), 2003; *X împotriva Austriei și Germaniei*, decizia Comisiei, 1974].

31. Existența unui ordin de expulzare constituie o situație continuă în vederea examinării în temeiul art. 3 § 1 din Protocolul nr. 4 (*X împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1969).

32. Următoarele măsuri, care nu includ niciun ordin formal sau material de expulzare împotriva persoanei vizate, nu constituie o „expulzare” în sensul art. 3 din Protocolul nr. 4:

- hotărârea judecătorească, potrivit Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, de returnare a unui copil într-o țară al cărei cetățean nu este, și amenzi impuse de către executorii judecătorești în încercarea de a executa respectiva hotărâre [*A. B. împotriva Poloniei* (dec.), 2003; *Stetsykevych împotriva Ucrainei* (dec.), 2015];
- interdicția de ședere sau refuzul de a acorda permisul de ședere pentru soțul străin al reclamantului [*Schober împotriva Austriei* (dec.), 1999; *Sadet împotriva României* (dec.), 2007];
- ordinul de expulzare împotriva părintelui străin al unui copil minor, având ca urmare faptul că minorul trebuie să părăsească țara al cărei cetățean este și să-și însoțească părintele în străinătate (*Maikoe și Baboelal împotriva Țărilor de Jos*, decizia Comisiei, 1994);

33. Extrădarea, adică transferul unei persoane dintr-o jurisdicție în alta în scopul de a se prezenta în fața instanței sau pentru executarea pedepsei aplicate acesteia (*I.B. împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1974; *X împotriva Austriei și Germaniei*, decizia Comisiei, 1974), se află în afara domeniului de aplicare al art. 3 din Protocolul nr. 4. Într-adevăr, dreptul persoanei de a nu fi extrădată de statul al cărui cetățean este nu este garantat de nicio altă dispoziție a Convenției sau a Protocoalelor la aceasta (*I.B. împotriva Republicii Federale Germania*, decizia Comisiei, 1974; *X împotriva Austriei și Germaniei*, decizia Comisiei, 1974; *Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 21; pentru mai multe detalii în legătură cu principiile relevante privind extrădarea, a se vedea *Ghid de jurisprudență privind art. 8*; *Ghid de jurisprudență privind art. 2*; *Ghid privind imigrația*).

V. Dreptul de a intra în propria țară

A. Limitele protecției

34. Statul nu este obligat să primească persoana care pretinde că este cetățean, decât în cazul în care aceasta își susține pretențiile (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 26).

35. Dreptul persoanei de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este nu poate fi interpretat în sensul că îi conferă dreptul absolut de a rămâne pe respectivul teritoriu. De exemplu, un infractor care, fiind extrădat de statul al cărui cetățean este, evadează apoi din penitenciar în alt stat, nu va avea dreptul necondiționat de a căuta refugiu în propria țară. Similar, un soldat care execută serviciul militar pe teritoriul unui alt stat decât cel al cărui cetățean este nu va avea dreptul la repatriere în propria țară (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 28).

36. Măsurile temporare, cum ar fi carantina, nu ar trebui interpretate drept un refuz de intrare (*Raportul explicativ privind Protocolul nr. 4*, pct. 26).

37. Art. 3 § 2 din Protocolul nr. 4 nu se referă la măsurile care afectează dorința unui reclamant de a intra într-o țară, ci au legătură cu privări reale, care pot fi mai mult sau mai puțin formale, de dreptul unei persoane de a intra în țara al cărei cetățean este (*C.B. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei, 1994).

38. Atunci când un reclamant decide să nu se întoarcă în țara al cărei cetățean este pentru a evita arestarea și confruntarea cu sistemul de justiție, o asemenea situație reprezintă alegerea persoanei de a nu folosi dreptul garantat la art. 3 § 2 din Protocolul nr. 4 și, prin urmare, nu reprezintă o privare de respectivul drept în sensul acestei dispoziții. Cu alte cuvinte, simpla existență a unui mandat de arestare împotriva reclamantului nu ridică o problemă în temeiul prezentei prevederi [*E.M.B. împotriva României* (dec.), 2010, pct. 32-34 și 48-49; *C.B. împotriva Germaniei*, decizia Comisiei, 1994].

39. Dreptul persoanei de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este nu permite, prin natura sa, să fie exercitat de terțe părți [*Asociația „Regele Mihai” împotriva României* (dec.), 1995].

B. Neemiterea documentelor de călătorie

40. Refuzul autorităților de a emite un pașaport reclamantului nu ridică o problemă în temeiul art. 3 § 2 din Protocolul nr. 4, în măsura în care nu afectează posibilitatea reclamantului de a intra în propria țară (*Marangos împotriva Ciprului*, decizia Comisiei, 1997).

41. În *Momcilovic împotriva Croației* (dec.), 2002, Curtea a examinat un context special cu privire la întoarcerea unui reclamant în propria țară și anume după independență și după ce reclamantul a petrecut câțiva ani în străinătate din cauza conflictului armat care avusese loc în Croația. Faptul că multă vreme autoritățile nu au emis reclamantului documentele de identificare nu a fost considerat că îi încălca dreptul de a intra pe teritoriul propriei țări: reclamantul a putut, de fapt, să facă acest lucru fără documentele respective. Nelegalitatea respectivei intrări nu a avut nicio influență asupra concluziei Curții, deoarece reclamantul nu a fost acuzat din acest motiv.

C. Cauze privind membrii caselor regale

42. În *Asociația „Regele Mihai” împotriva României* (dec.), 1995, asociația reclamantă, care milita pentru a i se permite fostului rege al României să intre în țară, nu avusese calitatea procesuală pentru a depune o plângere în nume propriu în temeiul art. 3 § 2 din Protocolul nr. 4. Nu s-a constatat nici că avea dreptul corespondent pentru a putea accepta pe teritoriul statului persoanele menționate în prezenta prevedere.

43. În *Victor-Emmanuel De Savoia împotriva Italiei* (dec), 2001, Curtea a declarat admisibilă plângerea formulată de șeful Casei de Savoia cu respectarea prevederii constituționale care le interzice descendenților masculini ai ultimului rege al Italiei intrarea și șederea în țară. La depunerea instrumentului de ratificare a Protocolului nr. 4, guvernul italian a exprimat o rezervă, precizând că art. 3 § 2 nu putea împiedica aplicarea interdicției constituționale în litigiu. Cauza a fost în cele din urmă radiată de pe rol, întrucât dispoziția menționată fusese abrogată între timp, Guvernul pârât și-a retras rezerva și reclamantul a putut în cele din urmă să intre în Italia [*Victor-Emmanuel De Savoia împotriva Italiei* (radiere de pe rol), 2003].

44. În *Habsburg-Lothringen împotriva Austriei*, decizia Comisiei, 1989, reclamantii, urmași ai ultimului împărat al Austriei, s-au plâns că, în virtutea unei legi, li se interzicea intrarea în țară dacă și în măsura în care nu renunțaseră în mod expres la calitatea de membri ai casei regale și la toate drepturile suverane decurgând din acestea. La semnarea Protocolului nr. 4, Austria a formulat o rezervă având ca efect că prezentul Protocol nu se aplică dispozițiilor legale în discuție. Comisia a respins capătul de cerere al reclamantului ca fiind incompatibili *ratione materiae* cu prevederile Convenției și ale Protocoloalelor la aceasta, constatând că rezerva era suficient de precisă.

Lista cauzelor citate

Jurisprudența citată în prezentul ghid face trimitere la hotărâri sau decizii pronunțate de Curte, precum și la decizii sau rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului („Comisia”).

Dacă nu se specifică altfel după denumirea cauzei, referința citată este cea a unei hotărâri pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” arată că citatul este dintr-o decizie a Curții, iar „(MC)” arată că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Hotărârile Camerei care nu sunt definitive în sensul art. 44 din Convenție sunt marcate cu un asterisc în lista de mai jos. Art. 44 § 2 din Convenție prevede: „Hotărârea unei Camere devine definitivă a) atunci când părțile declară că ele nu vor cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere; sau b) la 3 luni de la data hotărârii, dacă retrimiteră cauzei în fața Marii Camere nu a fost cerută; sau c) atunci când Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimiteră formulată potrivit art. 43”. În cazurile în care Colegiul Marii Camere acceptă cererea de retrimiteră, hotărârea Camerei nu devine definitivă și nu produce așadar niciun efect juridic; hotărârea pronunțată ulterior de Marea Cameră este cea care rămâne definitivă.

Hyperlink-urile aferente cauzelor citate în versiunea electronică a ghidului fac trimitere la baza de date HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) care oferă acces la jurisprudența Curții (hotărâri și decizii pronunțate de Marea Cameră, de Cameră și de Comitet; cauze comunicate, avize consultative și rezumatele juridice extrase din Nota de informare privind jurisprudența), precum și la cea a Comisiei (decizii și rapoarte) și la rezoluțiile Comitetului de Miniștri.

Curtea pronunță hotărârile și deciziile sale în limba engleză sau franceză, cele două limbi oficiale ale acesteia. Baza de date HUDOC oferă, de asemenea, acces la traduceri ale unor cauze importante ale Curții în peste 30 de limbi neoficiale. În plus, include linkuri către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență online, elaborate de terți. Toate versiunile lingvistice disponibile pentru cauzele citate pot fi consultate accesând rubrica „Versiuni lingvistice” din baza de date *HUDOC*, care apare după ce se face clic pe hyperlink-ul cauzei.

—A—

A. B. împotriva Poloniei (dec.), nr. 33878/96, 13 martie 2003

Asociația „Regele Mihai” împotriva României, decizia Comisiei, nr. 26916/95, 4 septembrie 1995

—C—

C.B. împotriva Germaniei, decizia Comisiei, nr. 22012/93, 11 ianuarie 1994

—D—

Denizci și alții împotriva Ciprului, nr. 25316/94 și alte 6 cereri, CEDO 2001-V

—E—

E.M.B. împotriva României (dec.), nr. 4488/03, 28 septembrie 2010

Asiatnici din Africa de Est împotriva Regatului Unit, decizia Comisiei, nr. 4403/70 4404/70 4405/70...,
14 decembrie 1973

—F—

Fedorova și alții împotriva Letoniei (dec.), nr. 69405/01, 9 octombrie 2003
Fehér și Dolník împotriva Slovaciei (dec.), nr. 14927/12 și 30415/12, 1 mai 2013

—G—

Genovese împotriva Maltei, nr. 53124/09, 11 octombrie 2011
Ghoumid și alții împotriva Franței, nr. 52273/16 și alte 4 cereri, 25 iunie 2020
Gribenko împotriva Letoniei (dec.), nr. 76878/01, 15 mai 2003
Gulijev împotriva Lituaniei, nr. 10425/03, 16 decembrie 2008

—H—

Habsburg-Lothringen împotriva Austriei, decizia Comisiei, nr. 15344/89, 14 decembrie 1989
Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei (MC), nr. 27765/09, CEDO 2012

—I—

I.B. împotriva Republicii Federale Germania, decizia Comisiei, nr. 6242/73, 24 mai 1974

—K—

K2 împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 42387/13, 7 februarie 2017
Karassev împotriva Finlandei (dec.), nr. 31414/96, 12 ianuarie 1999

—L—

L. împotriva Republicii Federale Germania, decizia Comisiei, nr. 10564/83, 10 decembrie 1984

—M—

M. și S. împotriva Italiei și a Regatului Unit (dec.), nr. 2584/11, 13 martie 2012
Maikoe și Baboelal împotriva Țărilor de Jos, nr. 22791/93, decizia Comisiei, 30 noiembrie 1994
Marangos împotriva Ciprului, nr. 31106/96, decizia Comisiei, 20 mai 1997
Momcilovic împotriva Croației (dec.), nr. 59138/00, 29 august 2002

—N—

Nagula împotriva Estoniei (dec.), nr. 39203/02, 25 octombrie 2005
Naumov împotriva Albaniei (dec.), nr. 10513/03, 4 ianuarie 2005

—P—

Piermont împotriva Franței, 27 aprilie 1995, seria A nr. 314

—R—

Ramadan împotriva Maltei, nr. 76136/12, 21 iunie 2016

Roldan Teixeira și alții împotriva Italiei (dec.), nr. 40655/98, 26 octombrie 2000

—S—

S. împotriva Republicii Federale Germania, decizia Comisiei, nr. 11659/85, 17 octombrie 1986

Sadet împotriva României (dec.), nr. 36416/02, 20 septembrie 2007

Schober împotriva Austriei (dec.), nr. 34891/97, 9 noiembrie 1999

Shchukin și alții împotriva Ciprului, nr. 14030/03, 29 iulie 2010

Slivenko și alții împotriva Letoniei (dec.) (MC), nr. 48321/99, CEDO 2002-II (extrase)

Stetsykevych împotriva Ucrainei (dec.), nr. 40033/14, 20 octombrie 2015

—V—

Victor-Emmanuel De Savoia împotriva Italiei (dec), nr. 53360/99, 13 septembrie 2001

Victor-Emmanuel De Savoia împotriva Italiei (scoatere de pe rol), nr. 53360/99, 24 aprilie 2003

—X—

X împotriva Republicii Federale Germania, decizia Comisiei, nr. 3745/68, 15 decembrie 1969

X împotriva Austriei și Germaniei, nr. 6189/73, decizia Comisiei, 13 mai 1974

X. împotriva Suediei, nr. 3916/69, decizia Comisiei, 18 decembrie 1969